

Riikliku statistika kasutamise uuring

Statistikaamet viis 4.-28. septembril 2006 riikliku statistika põhitarbijate seas läbi riikliku statistika kasutamise uuringu, kasutades selleks veebipõhist küsimustikku. Uuringu eesmärgiks oli välja selgitada, kas ja millisel määral ollakse rahul ja kursis riikliku statistika kvaliteediga.

Põhitarbijate hulka arvati asutused, millega Statistikaamet pidevalt kooskõlastab oma aastast tööprogrammi, lisaks viimase kahe aasta jooksul Statistikaameti väljaandeid tellinud organisatsioonid. Hõlmatud olid järgmised tarbijagrupid: Riigikogu, ministeeriumid, avaliku sektori organisatsioonid, maakonnavalitsused, kahe suurema linna kohalikud omavalitsused, riigi keskpang, teadus- ja haridusasutused, rahvusvahelised organisatsioonid, eraettevõtted, pangad ja meedia.

Augustis kontakteeruti põhitarbijatega e-posti ja telefoni teel, et välja selgitada nende poolt uuringu küsimustikule vastama sobivate (statistikatoodete ja –teenuste kasutamise kogemusega) inimeste kontaktandmed. Suurematest organisatsioonidest valiti võimalusel rohkem kui üks inimene. Septembris informeeriti 366 vastajat e-posti teel uuringu algusest, millele järgnes nädala pärast meeldetuletuskiri ning osade vastajate puhul ka telefonikõnega meeldetuletus. Selle kõige tulemusena saadeti Statistikaametile 188 täidetud küsimustikku (vt tabel 1).

Valim ja vastajad kasutajagruppide lõikes

Kasutaja grupp	Valim	Vastajad	Vastamise määr, %
Avalik sektor	104	65	62,5
Ministeerium, riigiasutus	77	46	59,7
Maavalitsus, kohalik omavalitsus	19	13	68,4
Riigikogu	8	6	75,0
Teadus- ja haridusasutus	66	31	47,0
Ettevõtte, pank	122	58	47,5
Meedia	17	6	35,3
Muu asutus	57	28	49,1
MTÜ	43	19	44,2
Rahvusvaheline organisatsioon	14	9	64,3
Kokku	366	188	51,4

Uuringus kasutatud veebipõhise küsimustiku väljatöötamisel võeti aluseks Eurostati poolt soovitatud küsimustik, millele võrreldavuse huvides lisati küsimusi eelmistel aastatel Statistikaametis läbi viidud kasutajauuringutest. Samuti oli küsimustikku lisaks Eurostati poolt soovitatud valdkondadele kaasatud ka teisi statistika valdkondi. Kõik küsitud hinnangud paluti anda Statistikaameti kasutajauuringutes kasutataval 10-pallisel skaalal.

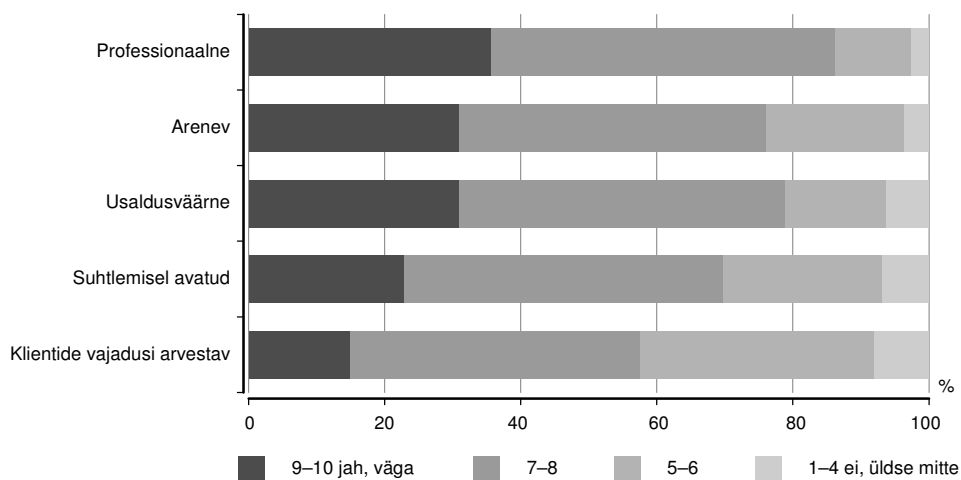
Uuringu tulemused on esitatud protsentides ja/või keskmiste hinnangutena ning nii üldjaotustena kui ka põhitarbijagruppide lõikes (teadus- ja haridusasutused, avalik sektor, ettevõtted ja pangad, meedia ja muud ettevõtted). Vaid riikliku statistika kvaliteedinäitajate puhul arvestati ainult statistikavaldkonna reaalse kasutajate hinnanguid. Tulemuste tõlgendamisel tuleb pöörata tähelepanu asjaolule, et meedia näitajate usaldusvärsus on vastajate arvu vähesuse tõttu väike.

Tulemused:

Statistika kasutamise uuringu tulemuste põhjal hinnati Statistikaameti tööd kõrgelt (keskmine hinnang 10-punktilisel skaalal üle 6, enamus hinnanguid vahemikus 7-10), ka andmete kvaliteediga oldi rahul. Kõige rohkem kasutati statistika saamiseks Statistikaameti andmebaasi veebilehel, mis rahuldaa enim ka kõigi kasutajagruppide vajadusi. Arenguruumi on veel klientide teavitamisel statistika levitamisega seotud informatsiooni osas (sh avaldamiskalendrid, meetodika jne). Välja toodi ka näitajaid, millega kasutajad rahul ei ole. Peamiselt tekitas rahulolematust andmete pikk töötlemisaeg, kasutajad soovisid tulemusi saada kiiremini. Paaril korral mainiti ka andmebaasi keerulisust.

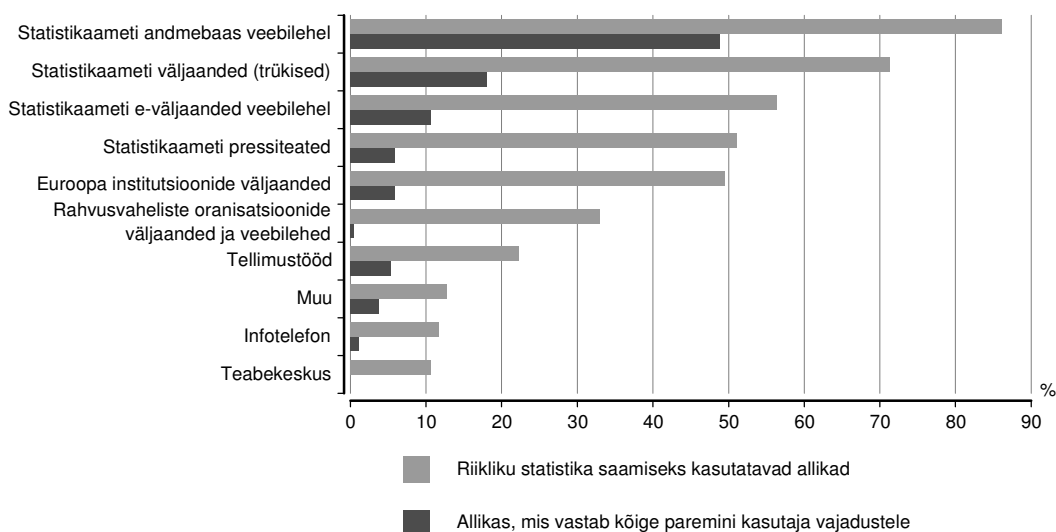
1. Statistikaametit hinnati statistilise info pakkujana professionaalseks (keskmine 7,9), usaldusväärseks (7,7) ja arenevaks (7,6). Madalaimalt hinnati näitajat „klientide vajadusi rahuldav” (6,7), mis jääb hinnanguskaalal siiski positiivsete hinnangute piiridesse. Kõige rahulolevamad vastajad olid teadus- ja haridusasutused.

Hinnang Statistikaametile statistilise info pakkujana, %

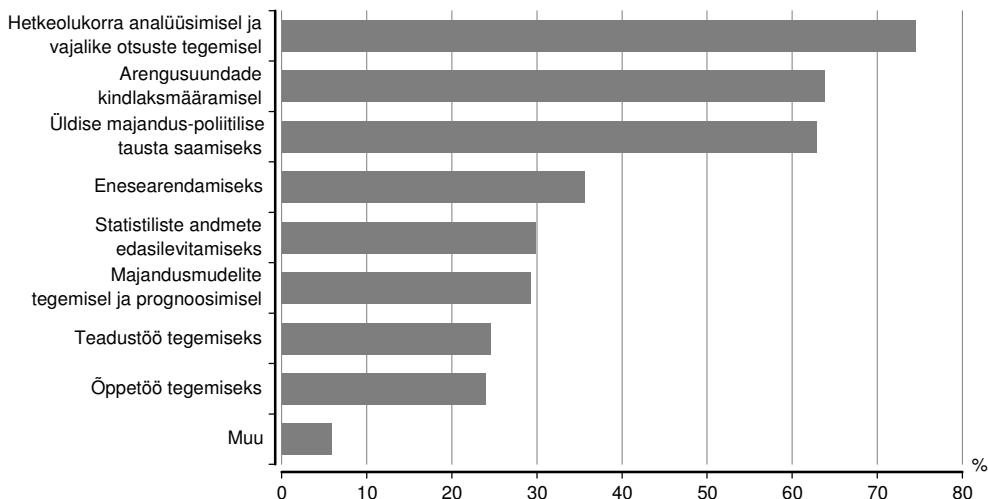
2. Statistilise info hankimisel kasutati kõige rohkem Statistikaameti andmebaasi veebilehel (86,2%), väljaandeid (trükised) (71,3%), e-väljaandeid veebilehel (56,4%), pressiteateid (51,1%). Kasutajagruppide lõikes oli andmebaasi veebilehel ära märgitud kõige enam muudel asutustel (92,9%) ja haridus- ja teadusasutustel (90,3%), kõige vähem kasutasid andmebaasi ettevõtted (77,6%). Statistikaameti andmebaas veebilehel vastab ka kõige paremini kasutajate vajadustele, järgnesid trükised. Kasutajagruppide lõikes oli järjestus sama.

Allikad riikliku statistika saamiseks ja nende vastavus vajadustele, %

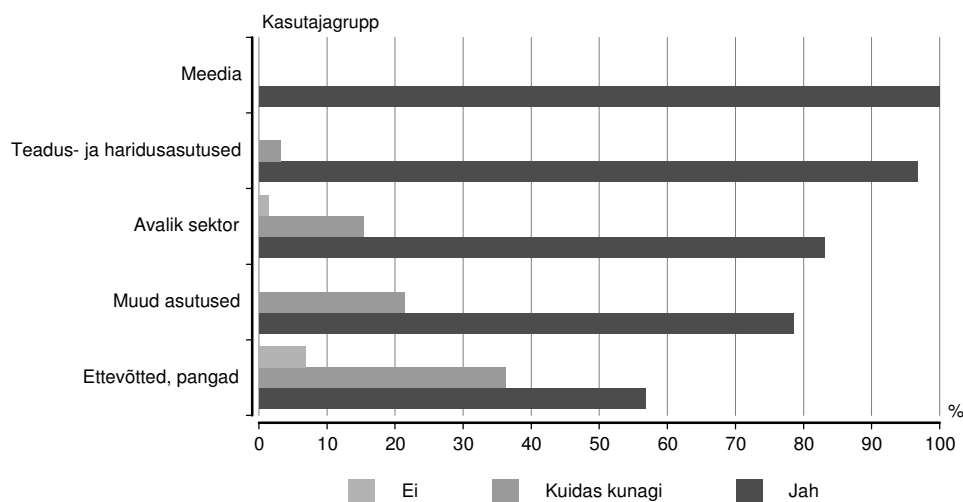
3. Kasutajagruppide lõikes kajastusid hästi statistika kasutajate erinevad eesmärgid. Teadus- ja haridusasutused kasutavad statistikat põhiliselt teadustöö tegemiseks (80,6%) ja õppetöö tegemiseks (77,4%). Avalik sektor, ettevõtted ja muud asutused kasutavad statistikat olukorra analüüsimiseks ja vajalike otsuste tegemiseks, taustainfoks, arengusuundade määramiseks ning meedia ka andmete edasilevitamiseks.

Riikliku statistika kasutamise eesmärgid, %

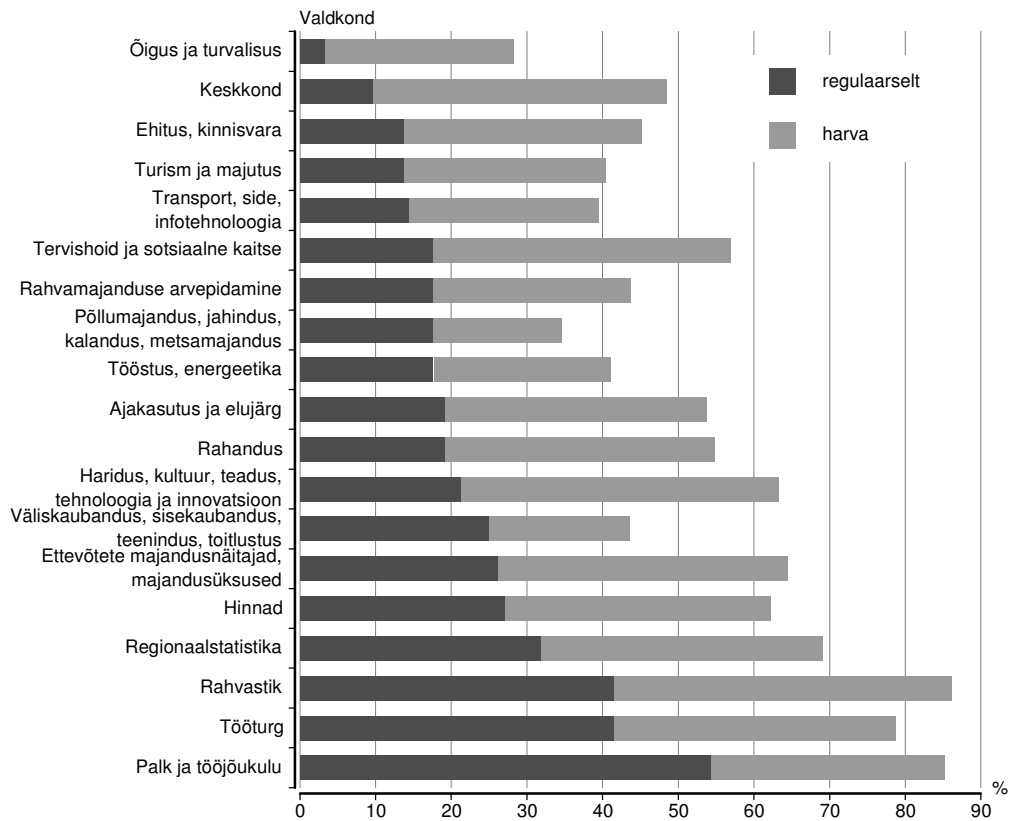
4. Andmeallikale viitamist peeti üldiselt iseenesest mõistetavaks. Andmeallikale jätab viitamata mõni üksik (2,7%) ja viiendik teeb seda kuidas kunagi (20,2%). Kõige korrektsemad viitajad on meedia (100%) ning teadus- ja haridusasutused (96,8%). Kõige vähem viitavad ettevõtted, kus 6,9% ei viidanud üldse ja üle kolmandiku (36,2%) viitab vahetevahel.

Andmeallikale viitamine kasutajagruppide järgi, %

5. Riikliku statistika valdkondadest leidsid kasutust kõik valdkonnad. Regulaarselt kasutati kõige rohkem järgmisi valdkondi: palk ja tööjõukulu (54,3% vastanutest), rahvastik (41,5%), tööturg (41,5%), regionaalstatistika Eesti maakondade ja linnade kohta (31,9%), hinnad (27,1%), ettevõtete majandusnäitajad, majandusüksused (26,1%). Üle poole ülmärgitud valdkondade kasutajatest kasutas statistikat võrdluseks teiste riikide näitajatega (välja arvatud regionaalstatistikat).

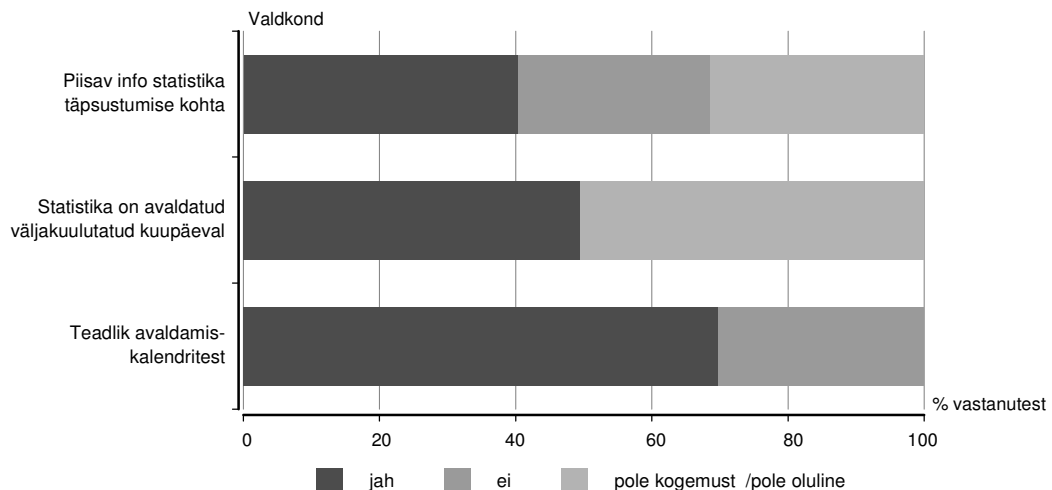
Riikliku statistika kasutajad (regulaarselt, harva) valdkonniti, %

6. Kasutajatest enam kui pooled ei osanud hinnata meetodika usaldusväärsust. Samas oli vähe neid, kes ei pea meetodikat usaldusväärseks (alla 10%). Enamkasutatud valdkondade puhul oli 40% kasutajate arvates meetodika usaldusväärne. Sarnaselt on kasutajad vastanud ka andmete täpsuse ja ajakohasuse kohta, kus tulemused kõiguvad ainult mõne % ulatuses. Üldhinnang andmete kvaliteedile jäi valdkondade lõikes 6,7 – 7,6 vahele (10 – pallilisel skaalal), mis on suhteliselt hea tulemus.

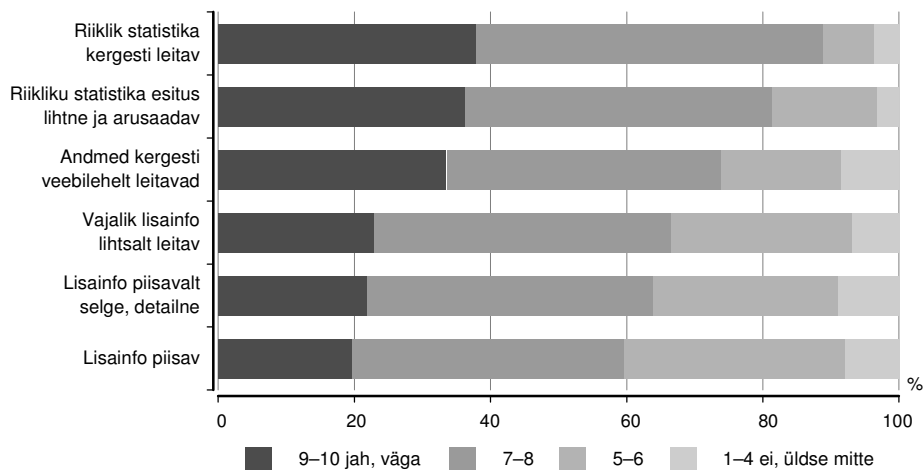
7. Kolmandik statistika kasutajatest pole teadlikud avaldamiskalendritest. Kõige teadlikumad on nendest teadus- ja haridusasutused (80,6%). Pooled vastajad olid kindlad, et andmed avaldatakse väljakuulutatud kuupäevadel, ülejäänutel puudus vastav kogemus, ühelgi vastajal ei olnud negatiivset kogemust. Piisav info statistika täpsustamise kohta on keskmiselt 40%-l kasutajatest, kusjuures kolmandik ei pea seda oluliseks.

Levitamistavad, %

8. Kõige rohkem ollakse rahul riikliku statistika kättesaadavusega (on kergesti leitav, hinnatud keskmiselt 8,0), kõige vähem ollakse rahul vajaliku lisainfo piisavusega (7,0). Kõige kõrgemaid hindeid annavad teadus- ja haridusasutused, kõige madalamaid meedia. Statistika leitavuse ja esitluse arusaadavusega on rahul (hinnatud 7-10) vastavalt 88,9% ja 81,4% vastanutest. Lisainfo piisavusega on aga rahul vaid 60% kasutajatest. Sealjuures on andmebaasile antavad hinnangud on pisut kõrgemad, kui vastavad hindid trükiste puhul. Teistest kõrgemaid hindeid andsid teadus- ja haridusasutused ja muud asutused.

Hinnang riikliku statistika kättesaadavusele ja selgusele, %

9. Riikliku statistika kvaliteeti võrreldes teiste Euroopa riikidega hindasid keskmiselt 7% kasutajatest paremaks. Kõige kõrgemalt hindasid teadus- ja haridusasutused (ligi 10% hindas statistika kvaliteeti paremaks). Samasuguseks hindasid statistika kvaliteeti keskmiselt kolmandik vastanutest, kusjuures teadus- ja haridusasutustest ligi pooled. Pooled vastanutest ei osanud hinnangut anda. Arvestada tuleb, et umbes pooled kasutajatest võrdlevad andmeid teiste Euroopa riikidega. Kasutajagruppide lõikes ei osanud hinnangut anda teadus- ja haridusasutustest kolmandik, avalikust sektorist ja muudest asutustest üle poole (vastavalt 58,5% ja 67,9%) ja ettevõtetest 72,4%.

Hinnang Eesti riikliku statistika kvaliteedile võrreldes teiste Euroopa riikidega kasutajagruppide järgi, %.

